Posudek oponenta bakalářské práce

UNIVERZITZA KARLOVA Fakulta humanitních studií

Studium humanitní vzdělanosti

Katedra sociální a kulturní antropologie

Adéla Danišová:

Ecstatic Dance jako rituální praxe z antropologické perspektivy

Předložená bakalářská práce přináší etnografické nahlédnutí do praxe Ecstatic Dance (ED) v českém prostředí s ambicí interpretovat tuto praxi jako specificky strukturovaný rituální prostor. Autorka staví teoretický rámec na klasických koncepcích přechodových rituálů Arnolda van Gennepa a na Turnerově teorii liminality a communitas, které doplňuje konceptem embodimentu Thomase Csordase. Empirická část je založena na zúčastněném pozorování několika večerů ED a na pěti polostrukturovaných rozhovorech s účastníky, včetně facilitátora a hudebníka. Výpovědi jsou tematicky kódovány a následně analyzovány.

Cíl práce je formulován jednoduše a přehledně: etnograficky prozkoumat praxi ED a propojit empirické poznatky z terénního výzkumu s vybranými teoretickými východisky tak, aby práce přispěla k hlubšímu porozumění této formě rituálně rámovaného tance. Tento cíl se podařilo naplnit. Struktura práce je logická, členěná na teoretickou část, metodologii, empirickou část a závěr. Pro větší přehlednost by bylo vhodné jednotlivé kapitoly očíslovat. Jazyk práce je kultivovaný; autorka sympaticky zvolila úvodní citaci, která čtenáře přivádí do problematiky a dobře navozuje téma.

Za přínos považuji schopnost propojit klasické teorie rituálu s konkrétní současnou praxí. Autorka ukazuje, že dramaturgie večera ED – úvodní ztišení či rozcvičení, hlavní bezeslovní taneční část, závěrečné sdílení – vytváří liminoidní rámec a umožňuje přechod od každodenní identity k intenzivně prožívané tělesné zkušenosti a sdílenosti. Koncept somatických režimů pozornosti je využit vhodně: tělo není chápáno jen jako nástroj pohybu, ale jako médium, které utváří vnímání času, prostoru a vztahů. Terénní pasáže působí živě a zachycují atmosféru, pravidla a normy prostředí (beze slov, naboso, bez alkoholu a drog), roli facilitátorů a neverbální komunikaci. Pozitivně hodnotím také reflexi etiky a vlastní pozice výzkumnice. V prostředí, kde se nepřipouští fotografování a natáčení, je otázka anonymity a citlivosti dat klíčová a autorka ji zvládla promyslet i prakticky ošetřit.

Empirické závěry jsou rozčleněny do čtyř okruhů: komunita a sdílený prožitek, tělo jako médium zkušenosti, bezpečí a svoboda, změněné stavy vědomí. Je vhodné, že kategorie nejsou pouze převzaty z teorie, ale vycházejí z dat a až poté jsou teoreticky zasazeny. ED se ukazuje jako prostor s pevně vymezenými pravidly, který přesto umožňuje prožitek svobody a spontánnosti. Některé výpovědi ilustrují ztrátu pojmu o čase, vizuální vjemy či silné emocionální reakce, což autorka interpretuje v návaznosti na teorie transu a extáze.

Práce však vykazuje i některé limity. Rozsah vzorku – pět rozhovorů, zčásti s aktéry blízkými jádru komunity – přináší riziko potvrzovacího zkreslení a omezenou pestrost perspektiv. V textu převažují pozitivní výpovědi, zatímco odlišné hlasy účastníků, pro něž je prostředí příliš expresivní, nebo těch, kteří od ED odcházejí, zastoupeny nejsou. Z metodologického hlediska

by bylo přínosné větší zpřehlednění analytických kroků – například ukázky, jak se z citací rodí kódy a jak se tyto kódy dále seskupují do tematických kategorií. Autorka však sama připouští limity, což svědčí o reflexivitě, nicméně určité kroky by šlo popsat podrobněji.

Teoretická část ukazuje dobrý cit pro propojení klasických teorií s aktuální praxí. Analýza je postavena na subjektivních výpovědích, což je metodicky přijatelné, ale žádá si jasnější operacionalizaci indikátorů a diskusi jejich limitů. Původ a vývoj Ecstatic Dance jsou v práci popsány zejména prostřednictvím emických zdrojů komunity a odkazů na Gabrielle Roth. Tyto zdroje mají svou hodnotu, je však vhodné s nimi zacházet spíše střídmě, neboť jde o emické texty, nikoli o akademickou literaturu. Bylo by vhodné je více odlišit od sekundární odborné literatury a případně doplnit novější konceptualizace rituálu, například Catherine Bell (Ritual: Perspectives and Dimensions, 1997), která klade důraz na proces ritualizace, tělesnost a mocenské vztahy.

Formální stránka práce je na dobré úrovni. Struktura je logická, bibliografie je přehledná a odpovídá citační normě. Přesto by kapitoly mohly být očíslovány pro větší přehlednost.

Celkově lze práci hodnotit jako pečlivě připravenou a smysluplně zpracovanou empiricko-teoretickou práci. Autorka prokázala schopnost vést terénní výzkum, přemýšlet o teorii rituálu jako o analytickém nástroji pro současnou praxi a reflektovat vlastní limity. Z těchto důvodů práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji jako **výbornou**.

Otázka pro obhajobu: Znáte současné videokonceptuální dílo Jeremyho Shawa *Phase Shifting Index* (2020)? Pokud ne, doporučuji se na něj zajet podívat do Berlína, kde je vystaveno, resp. promítáno v galerii Hamburger Bahnhof, mohlo by vás v rámci vaší práce zajímat.

V Berlíně dne 9. září 2025

Mgr. Robert Malík